

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Державного некомерційного підприємства
"Державний університет "Київський
авіаційний інститут", доктору наук з
державного управління, професору,
професору кафедри публічного управління та
адміністрування Факультету економіки та
бізнес-адміністрування
Лелеченко Анжелі Павлівні

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата економічних наук, доцента кафедри менеджменту Національного транспортного університету Безуглого Артема Олександровича на дисертаційну роботу Середи Юрія Васильовича "Удосконалення механізмів державного управління дорожнім будівництвом в Україні", подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань "Публічне управління та адміністрування" за спеціальністю 281 – "Публічне управління та адміністрування".

1. Актуальність теми дослідження

Обрана Юрієм Васильовичем Середою тема дисертаційного дослідження відповідає пріоритетним напрямкам розвитку публічного управління в Україні, адже дорожнє будівництво є однією з найбільш капіталомістких та стратегічних сфер економіки, від якої безпосередньо залежить мобільність населення, конкурентоспроможність бізнесу, інвестиційна привабливість територій та інтеграція України у європейський транспортний простір. Очевидним є те, що сучасна транспортна система виконує не лише економічні, а й важливі соціальні функції, забезпечуючи доступність освітніх, медичних та адміністративних послуг, що особливо актуально для віддалених регіонів.

В умовах воєнних руйнувань і майбутнього відновлення країни ефективне державне управління дорожнім будівництвом стає ключовим фактором забезпечення економічної стійкості, зростання та соціальної згуртованості. Здатність держави оперативно відновлювати транспортну інфраструктуру є запорукою відновлення ланцюгів постачання, стабілізації ринків праці та відродження національної економіки загалом. У цьому контексті дисертаційне дослідження набуває не лише наукового, а й суспільно-політичного значення.

Дисертант обґрунтовано підкреслює, що проблема потребує комплексного підходу, який поєднує нормативно-правові, організаційні, інформаційно-комунікаційні та, особливо, фінансово-економічні механізми. Саме останній є визначальним, оскільки від якості та стабільності фінансування залежить реалізація масштабних інфраструктурних проєктів, залучення інвестиційних

ресурсів, ефективність використання коштів дорожніх фондів та впровадження державно-приватного партнерства.

Таким чином, тема дослідження є актуальною не лише з точки зору розвитку теорії публічного управління, а й практично необхідною, адже напряду корелює з завданнями післявоєнної відбудови, реалізації національних і регіональних інвестиційних програм, а також зобов'язаннями України в рамках європейської інтеграції та досягнення Цілей сталого розвитку ООН.

2. Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дослідження Середи Ю.В. логічно інтегрується у комплекс наукових і державних програм, що передбачають реформування транспортної інфраструктури та фінансове забезпечення відбудови України. Робота узгоджується з Національною транспортною стратегією до 2030 року, державною програмою розвитку автомобільних доріг, а також із сучасними підходами фінансової науки до питань інфраструктурного інвестування. Це підтверджує її наукову та практичну вмотивованість. Особливої уваги заслуговує участь автора в науково-дослідній роботі Державного некомерційного підприємства "Державний університет "Київський авіаційний інститут" на тему "Теоретико-методологічні засади трансформації публічного управління в умовах дії воєнного стану та післявоєнного відновлення" (номер державної реєстрації 0125U002024). У межах даного дослідження здобувачем обґрунтовано та розроблено механізми державного управління дорожнім будівництвом в умовах післявоєнної відбудови, що свідчить про наявність у автора практичного досвіду удосконалення механізмів державного управління дорожнім будівництвом.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації, їх вірогідність.

Дисертація має чітку структуру, яка повністю відповідає поставленій меті та сформульованим завданням дослідження. Побудова роботи є логічною і послідовною: від узагальнення теоретико-методологічних засад і понятійного апарату до аналізу сучасного стану механізмів державного управління дорожнім будівництвом в Україні та розроблення авторських пропозицій щодо їх удосконалення. Такий підхід свідчить про системність мислення здобувача та здатність інтегрувати результати досліджень у цілісну концепцію.

У процесі виконання роботи застосовано широкий спектр наукових методів. Серед них – системний аналіз, що дозволив розглянути дорожнє будівництво як складну соціально-економічну систему; компаративний підхід, завдяки якому проведено зіставлення української практики із зарубіжним досвідом; методи економічного аналізу та моделювання, які дали змогу дослідити динаміку фінансування, оцінити ефективність інвестиційних потоків і виявити тенденції розвитку дорожньої інфраструктури. Крім того, використано

інституційний підхід для виявлення ролі державних органів і механізмів регулювання, а також структурно-функціональний аналіз для визначення взаємодії між окремими елементами системи управління.

Автор комплексно досліджує механізми управління дорожнім будівництвом, приділяючи особливу увагу фінансово-економічним інструментам. Зокрема, детально проаналізовано функціонування дорожніх фондів та їх роль у формуванні стабільної ресурсної бази галузі; розглянуто проблеми та перспективи бюджетного фінансування; окреслено умови залучення приватного капіталу через концесії та механізми державно- та публічно-приватного партнерства. Значний інтерес становить дослідження можливостей використання міжнародних кредитних ліній і грантових програм, що актуально в контексті інтеграції України у світові фінансові ринки та участі у програмах ЄС і міжнародних фінансових організацій. Надзвичайно актуальним є досліджене автором питання державно-приватного та публічно-приватного партнерства та його досвід реалізації як в Україні так і за кордоном – у країнах ЄС, США, Канаді, Австралії, Китаї, Індії, Індонезії тощо.

Таке поєднання методологічного інструментарію та практико-орієнтованого аналізу забезпечує високу аргументованість і достовірність висновків, надає дослідженню прикладної цінності та створює основу для формування ефективних пропозицій щодо вдосконалення державної політики у сфері дорожнього будівництва.

4. Наукова новизна та достовірність результатів

Наукова цінність отриманих результатів не викликає сумнівів. Зокрема, заслуговують на увагу наступні положення наукової новизни:

- уточнення категорійно-понятійного апарату щодо механізмів державного управління дорожнім будівництвом;
- запропоноване авторське визначення комплексного механізму державного управління дорожнім будівництвом, як системи нормативно-правових, організаційно-розпорядчих, фінансово-економічних, інформаційно-комунікаційних, контрольно-наглядових та технічно-інноваційних заходів, що регулюють відносини, пов'язані з життєвим циклом об'єктів дорожнього будівництва – проектуванням, новим будівництвом, реконструкцією, капітальним ремонтом та експлуатаційним утриманням автомобільних доріг та їх складових, в тому числі інженерних споруд, а також об'єктів сервісу та інших об'єктів дорожньої інфраструктури;
- розробка пропозицій щодо вдосконалення фінансово-економічного механізму шляхом диверсифікації джерел фінансування, використання моделей концесії, інтеграції принципів британської RIS-моделі та німецької системи Toll Collect;
- адаптація міжнародного досвіду Польщі, Франції, Німеччини та Великої Британії з урахуванням українських реалій.

5. Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях

Вивчення наукового доробку Юрія Васильовича Середи свідчить, що головні ідеї, результати дослідження, висновки та запропоновані практичні рекомендації знайшли широке відображення у його публікаціях. Загалом за темою дисертації автор оприлюднив дванадцять робіт, серед яких наявні статті у фахових українських виданнях, а також тези конференцій. Такий обсяг і різноманітність публікацій цілком узгоджуються з нормативними вимогами до апробації результатів дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії. У наукових працях послідовно відображено ключові положення дисертації: здійснено уточнення понятійно-категоріального апарату, розкрито сутність, зміст і взаємодію механізмів державного управління дорожнім будівництвом, сформульовано авторські пропозиції щодо вдосконалення фінансово-економічних та організаційних інструментів, а також показано можливості імплементації зарубіжного досвіду в українську практику. Публікації містять як теоретичні узагальнення, так і прикладні розробки, що спрямовані на підвищення ефективності державної політики у сфері дорожнього будівництва. Вони узгоджуються зі структурою та логікою дисертації, що дозволяє вважати їх цілісним відображенням результатів дослідження.

6. Практичне значення отриманих результатів

Практичне значення дисертаційної роботи Середи Ю.В. полягає у тому, що її результати можуть бути безпосередньо використані в процесі формування та реалізації державної політики у сфері дорожнього будівництва, а також у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

По-перше, обґрунтовані у дисертації пропозиції щодо вдосконалення фінансово-економічного механізму дають можливість підвищити ефективність управління дорожніми фондами, оптимізувати структуру бюджетних видатків і забезпечити більш прозорий та цільовий розподіл фінансових ресурсів. Зазначене може бути використано Міністерством фінансів України та Міністерством розвитку громад та територій України під час планування державного бюджету й формування середньострокових фінансових стратегій у галузі.

По-друге, розроблені автором підходи до диверсифікації джерел фінансування відкривають перспективи залучення приватних інвестицій і міжнародних кредитних ресурсів. Рекомендації щодо розвитку публічно-приватного партнерства та концесійних моделей можуть бути застосовані в практиці Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України, обласних державних адміністрацій і територіальних громад при реалізації конкретних інфраструктурних проектів.

По-третє, запропоновані механізми інтеграції принципів сталого розвитку дозволяють формувати більш збалансовану транспортну політику, яка враховує не лише економічні, а й соціальні та екологічні аспекти, що забезпечує узгодження української практики з європейськими стандартами управління транспортною інфраструктурою та може бути використане в процесі європейської інтеграції України.

По-четверте, результати дослідження можуть знайти застосування у сфері освітньої діяльності. Викладені у дисертації положення та розробки можуть бути використані при підготовці навчальних курсів і спецкурсів для студентів спеціальностей "Публічне управління та адміністрування" та "Менеджмент", що сприятиме підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців.

Таким чином, практична значущість роботи полягає у її здатності слугувати інструментом для вдосконалення державної політики та управлінських рішень у сфері дорожнього будівництва, а також у можливості застосування здобутих результатів у науково-освітньому середовищі та на практичному рівні органів влади і бізнес-структур.

Таким чином, запропоновані автором підходи можуть бути використані:

- у практичній діяльності Міністерства розвитку громад та територій України, Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України та підприємств, що входять до його організаційної структури; органів місцевого самоврядування;
- при формуванні фінансово-економічних стратегій відновлення дорожньої мережі;
- у проєктуванні моделей публічно-приватного партнерства;
- у навчальному процесі закладів вищої освіти для підготовки фахівців з публічного управління та фінансів.

7. Оцінка ідентичності анотації та основних положень дисертації

Анотація дисертаційної роботи Юрія Васильовича Середи відображає структуру й основну логіку побудови дослідження та слугує коректним стислим представленням його змісту. Проведений аналіз свідчить, що подана анотація узгоджена з текстом дисертації, відтворює ключові її розділи та концептуальні положення і належно репрезентує мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження. У ній послідовно висвітлено наукову новизну, теоретичне значення і прикладні результати, а також окреслено практичні рекомендації, запропоновані здобувачем. Важливо, що в анотації подано як загальнотеоретичні напрацювання, так і прикладні аспекти, пов'язані з удосконаленням механізмів державного управління дорожнім будівництвом. Такий підхід забезпечує цілісне уявлення про основний зміст дисертації та відображає вміння здобувача чітко й стисло презентувати результати свого наукового пошуку. Узгодженість між положеннями анотації та основним

текстом роботи підтверджує її якісне виконання та відповідність чинним вимогам щодо оформлення результатів дисертаційного дослідження.

Робота Середи Ю.В. складається з трьох змістовних розділів, де послідовно розглянуто теоретичні основи, сучасну практику та напрями вдосконалення механізмів управління. Дисертація відзначається повнотою огляду літератури, широким використанням статистики та зарубіжних джерел. Виклад матеріалу є логічним і достатньо аргументованим, структура відповідає вимогам МОН України.

8. Зауваження та дискусійні моменти

Попри беззаперечну наукову та практичну цінність проведеного дослідження, окремі його аспекти потребують подальшого уточнення чи розширення.

По-перше, дослідження зосереджене переважно на загальнодержавному рівні управління дорожнім будівництвом. Натомість питання регіональної специфіки фінансування та управління дорожньою інфраструктурою, особливо в умовах децентралізації та посилення ролі територіальних громад, висвітлені обмежено. Розгляд цього аспекту міг би посилити прикладний характер роботи.

По-друге, попри належну увагу, приділену аналізу фінансово-економічному механізму, кількісна оцінка ефективності використання фінансових ресурсів у межах інвестиційних проектів та моделей державно-приватного партнерства представлена дисертантом на рівні загальних тенденцій. З огляду на це, доцільним видається більш широке застосування методів фінансового моделювання та економічного аналізу, що дозволило б підвищити аналітичну обґрунтованість висновків та практичну цінність дослідження для формування сучасної інфраструктурної політики.

По-третє, хоча в дисертації наведено дані щодо обсягів фінансування дорожнього будівництва, вони охоплюють переважно загальнодержавний рівень. Водночас науковому доробку бракує розгорнутого представлення статистичних матеріалів, що стосуються місцевого рівня. Включення таких даних дозволило б глибше проаналізувати регіональні відмінності у фінансуванні, виявити специфіку управлінських практик на субнаціональному рівні та посилити аргументацію щодо необхідності диференційованих підходів до формування інфраструктурної політики.

Крім того, стиль викладу у деяких підрозділах вирізняється надмірною насиченістю термінами, що ускладнює сприйняття окремих положень. З іншого боку, це свідчить про глибину опрацювання теми та прагнення автора до наукової точності.

Вказані зауваження не знижують загальної якості дисертації й носять дискусійний характер, відкриваючи перспективи для подальших наукових розвідок у сфері фінансово-економічних інструментів державного управління інфраструктурними процесами.

8. Загальний висновок

Дисертаційна робота Середи Юрія Васильовича "Удосконалення механізмів державного управління дорожнім будівництвом в Україні" є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати. Зміст дисертації повністю відповідає спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування", а також вимогам: п. 6–9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами), а також наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року "Про затвердження вимог до оформлення дисертації" (зі змінами).

Враховуючи зазначене, автор дисертації – Середя Юрій Васильович заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії з галузі 28 "Публічне управління та адміністрування" за спеціальністю 281 "Публічне управління та адміністрування".

Офіційний опонент

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
Національного транспортного університету

А.О. Безуглий

